

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAŽĄ KOLONIJĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS

2021-10-05 Nr. 4D-2021/1-901
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021-07-07 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą, kuriame skundžiasi dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirojos kolonijos (toliau tekste ir citatose vadinama – Pravieniškių PN) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau tekste ir citatose vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su laikymo sąlygomis ir saugumo užtikrinimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas), be kitų aplinkybių, nurodo, kad:

2.1. buvo paskirtas bausmę atlikti 2-ajame sektoriuje, kartus su nuteistaisiais, prieš kuriuos jis liudijo teisme ir jau vieną kartą buvo jų sužalotas;

2.2. kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją, į Kalėjimų departamentą, tačiau nesprenžiamas jo perkėlimo į kitą sektorių arba kitus pataisos namus klausimas;

2.3. dėl grėsmės sveikatai, yra priverstas atsisakyti eiti į paskirtą gyvenamąją vietą, todėl laikomas arba kamerų tipo patalpose, arba laikinai izoliuotas.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-07-01 raštu Nr. 4D-2021/1-901/3D-1733 kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2021-08-02 gautas Pravieniškių PN administracijos 2021-08-02 raštas Nr. 14-7052, kuriame nurodoma:

4.1. Pareiškėjas į Pravieniškių PN 2-ąjį sektorių atvyko 2021-05-31 ir buvo paskirtas gyventi į 1-mojo būrio 3-iąją brigadą, po to 2021-06-21 buvo paskirtas gyventi į 4-ojo būrio 11-ąją brigadą.

Pravieniškių PN 2-ame sektoriuje Pareiškėjas nuo kitų nuteistųjų buvo laikinai izoliuotas nuo 2021-05-31 iki 2021-06-04 ir nuo 2021-06-19 iki 2021-07-14, o nuo 2021-06-04 iki 2021-06-19 atliko nuobaudą kamerų tipo patalpose.

4.2. Pareiškėjas 2021-06-15 kreipėsi su prašymu dėl perkėlimo į kitą sektorių. Pravieniškių PN administracija šį Pareiškėjo prašymą dėl perkėlimo į kitą sektorių svarstė 2021-06-16 posėdžio metu ir priėmė sprendimą perkelti į 1-ąjį sektorių, tačiau Pareiškėjas ten nebuvo perkeltas, nes tuo metu nebuvo laisvų vietų.

Pareiškėjas 2021-07-14 buvo perkeltas į 3-įjį sektorių.

4.3. Pareiškėjas dėl perkėlimo į kitus pataisos namus į Kalėjų departamentą kreipėsi su 2021-06-28 skundu ir 2021-06-25 prašymu. Kalėjų departamentas 2021-06-28 skundą ir 2021-06-25 prašymą persiuntė pagal kompetenciją nagrinėti Pravieniškių PN administracijai.

4.4. Pravieniškių PN atsakymą Pareiškėjui į jo 2021-06-25 prašymą pateikė 2021-07-16. Atsakyme išsamiai paaiškinta nuteistųjų perkėlimo į kitą įstaigą tvarka bei pateikta informacija, kad perkelti jį į kitą įstaigą nėra pagrindo.

Pareiškėjas 2021-07-20 įteikė Pravieniškių PN administracijai prašymą nenagrinėti jo 2021-06-28 skundo, nes visas aplinkybes išsiaiškino ir pretenzijų neturi.

4.5. Pravieniškių PN administracija informavo, kad Pareiškėjas Pravieniškių PN nuo 2021-05-31 iki 2021-07-14 nebuvo patyręs sužalojimų, taip pat įstaiga neturi duomenų dėl Pareiškėjo patiriamo psichologinio smurto.

5. Seimo kontrolierius 2021-07-01 raštu Nr. 4D-2021/1-901/3D-1733 kreipėsi į Kalėjų departamentą, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2021-08-23 gautas Kalėjų departamento 2021-08-23 raštas Nr. 1S-2727, kuriame nurodoma:

5.1. „2021-06-21 Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Kriminalinės žvalgybos valdyboje gautas X kreipimasis (2G-2554), kuriame jis išdėstė aplinkybes, dėl kurių negali atlikti bausmės Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-ame sektoriuje. 2021 metų birželio–liepos mėnesiais Kriminalinės žvalgybos skyriaus darbuotojai bendravo su nuteistuoju ir buvo atsižvelgta į jo išdėstytas aplinkybes dėl perkėlimo į kitą pataisos įstaigą arba pataisos įstaigos kitą sektorių. 2021-07-14 X buvo perkeltas atlikti bausmę į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 3-ą sektorių, tačiau vėliau, atsižvelgus į nuteistojo elgesį, anksčiau padarytus nusikaltimus ir santykius su kitais nuteistaisiais, 2021-08-10 jis perkeltas į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 1-ą sektorių.“

5.2. „X 2021-04-23 iš Vilniaus pataisos namų buvo konvojuotas į Pravieniškių PN-AK 3-įjį sektorių. Į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-ą sektorių jis atvyko 2021-05-31 ir atsisakė gyventi jam administracijos paskirtame būryje bei Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-ame sektoriuje, nurodydamas, kad jo gyvybei ir sveikatai šiuose pataisos namuose gresia pavojus. Atsižvelgiant į šias aplinkybes asmuo buvo izoliuotas ir sprendžiamas klausimas dėl jo perkėlimo į kitus pataisos namus arba kitą sektorių. X 2021-07-14 buvo perkeltas atlikti bausmę į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 3-ąjį sektorių. [...] Kriminalinės žvalgybos skyriuje šiuo metu neturima duomenų apie tai, kad pareiškėjui X gali būti nesaugu atlikinėti bausmę Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-ame sektoriuje, tačiau, atsižvelgus į nuteistojo elgesį ir asmenybę, 2021-08-10 jis perkeltas į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 1-ą sektorių.

Pastebėtina, kad nuteistojo perkėlimas iš vieno pataisos namų sektoriaus į kitą nėra laikoma perkėlimu iš vienos įstaigos į kitą ir sprendimą dėl tokio nuteistojo perkėlimo priima įstaigos direktorius, siekdamas užtikrinti saugias bausmės atlikimo sąlygas nuteistiesiems ir užtikrinti tinkamą įstaigos kriminogeninę būklę.“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

6. Bausmių vykdymo kodekso:

69 straipsnis. Nuteistųjų perkėlimas į kitas pataisos įstaigas – „1. Nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, gali būti perkeltas iš vienos pataisos įstaigos į kitą toliau atlikti bausmės, jeigu tai reikalinga: 1) siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems arba 2) palengvinti nuteistojo socialinę rehabilitaciją, arba 3) užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą, arba 4) vykdant nuteistojo perdavimo į užsienio valstybę, kurios pilietybę jis turi, toliau atlikti terminuoto laisvės atėmimo ar laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės procedūras arba kitais šiame Kodekse nustatytais atvejais. [...] 6. Teisę perkelti nuteistąjį iš vienos pataisos įstaigos į kitą turi Kalėjimų departamento direktorius, o toje pačioje įstaigoje pagal šio straipsnio 2, 3 ir 5 dalyse nurodytus reikalavimus – pataisos įstaigos, kurioje atlieka bausmę nuteistasis, direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas. Nuteistųjų perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą, taip pat perkėlimo į pusiaukelės namus ir grąžinimo iš jų tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius“;

112 straipsnis. Pataisos įstaigų režimas ir pagrindiniai jo reikalavimai – „1. Režimas – tai diferencijuotų laisvės atėmimo bausmės vykdymo sąlygų ir šią bausmę atliekančių nuteistųjų elgesio taisyklių visuma. 2. Pagrindiniai pataisos įstaigų režimo reikalavimai yra šie: būtinas nuteistųjų izoliavimas ir nuolatinė jų priežiūra; reikalavimas nuteistiesiems tiksliai ir nenukrypstamai atlikti savo pareigas; skirtingų laikymo sąlygų sudarymas atsižvelgiant į nuteistojo padaryto nusikaltimo pavojingumą ir pobūdį, nuteistojo asmenybę ir elgesį bausmės atlikimo metu.“

Tyrimo išvados

7. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad atlieka bausmę Pravieniškių PN 2-ajame sektoriuje, kur jam nesaugu, tačiau administracija ir Kalėjimų departamentas į jo prašymus perkelti į kitą sektorių arba kitus pataisos namus nereaguoja.

8. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į Pravieniškių PN 2-ąjį sektorių buvo atvežtas 2021-05-31 ir iš karto atsisakė gyventi jam administracijos paskirtame būryje bei Pravieniškių PN 2-ame sektoriuje, nurodydamas, kad jo gyvybei ir sveikatai šiuose pataisos namuose gresia pavojus.

Pareiškėjas nuo 2021-05-31 iki 2021-06-04 ir nuo 2021-06-19 iki 2021-07-14 buvo laikinai izoliuotas nuo kitų nuteistųjų (nuo 2021-06-04 iki 2021-06-19 atliko paskirtą nuobaudą). Pareiškėjas 2021-07-14 buvo perkeltas į Pravieniškių PN 3-įjį sektorių, o 2021-08-10 jis perkeltas į Pravieniškių PN 1-ąjį sektorių. Pareiškėjo perkėlimas į 1-ąjį sektorių buvo svarstomas ir 2021-06-16, tačiau dėl vietų trūkumo jis ten nebuvo perkeltas.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas su prašymais ir skundu dėl perkėlimo į kitus pataisos namus kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją ir į Kalėjimų departamentą, į Pareiškėjo kreipimuisi buvo pateikti atsakymai bei buvo sprendžiama dėl jo perkėlimo pagrįstumo ir būtinumo. Seimo kontrolieriui buvo pateikta informacija, jog Kriminalinės žvalgybos skyriuje neturima duomenų apie tai, kad Pareiškėjui gali būti nesaugu atlikinėti bausmę Pravieniškių PN 2-ame sektoriuje, tačiau, atsižvelgus į jo prašymus ir kitas aplinkybes, jis buvo perkeltas į kitą sektorių.

9. Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnyje numatyta, kad nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, gali būti perkeltas iš vienos pataisos įstaigos į kitą toliau atlikti bausmės, jeigu tai reikalinga siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems arba palengvinti nuteistojo socialinę rehabilitaciją, arba užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą, arba kitais atvejais.

Pareiškėjo Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pravieniškių PN neužfiksuota Pareiškėjo sužalojimų arba psichologinio smurto jo atžvilgiu atvejų, Kriminalinės žvalgybos skyriuje nėra duomenų apie grėsmes Pareiškėjui, todėl nebuvo pagrindo svarstyti jo perkėlimo į kitą įstaigą.

Atsižvelgiant į Pareiškėjo prašymus ir įvertinus jo nurodytas aplinkybes, jis buvo perkeltas į kitą Pravieniškių PN sektorių.

10. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad, Pareiškėjui nurodžius apie galimą pavojų jo sveikatai ir gyvybei, nuo pat pirmos atvykimo į Pravieniškių PN 2-ąjį sektorių dienos jis buvo izoliuotas nuo kitų nuteistųjų ir buvo sprendžiama dėl jo perkėlimo į kitą sektorių. Pareiškėjas pirmiausia buvo perkeltas į 3-įjį sektorių, o vėliau į 1-ąjį sektorių, todėl Skundo teiginiai, kad Pravieniškių PN administracija ir Kalėjimų departamentas nesiėmė jokių veiksmų dėl jo saugumo užtikrinimo, nereaguoja į prašymus perkelti į kitą įstaigą arba kitą sektorių, tyrimo metu nebuvo patvirtinti ir Skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą, kuriame skundžiamasi dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su laikymo sąlygomis ir saugumo neužtikrinimu, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas